leven aangaven, en daardoor in het publieke leven heerschten.

Er ligt in Jobs betuiging alzoo in 't minst niet opgesloten, dat alle jongeren van edele en rijke gaven waren verstoken, en dat alle grijsaards toonbeelden van rijker en hooger ontwikkeling waren. Reeds het gebruik van het woord stokouden beperkt het aantal. De stokouden waren reeds destijds, gelijk Psalm 90 het aanduidt, uitzonderingen. Er waren rijker exceptiën dan nu, en zulks in aansluiting aan het verleden, maar op zichzelf ligt in Jobs betuiging toch duidelijk uitgesproken, dat hier zoo goed als eeniglijk gedoeld wordt op ouden van dagen uit den wijzen kring, die door het steeds en zoo langdurig verkeeren in dien kring een geestelijk rijker standpunt bereikt hadden. Slechts hieraan worde vastgehouden, dat de meest wijze en doorzichtige raadslieden destijds niet onder de jongeren, maar veeleer onder de stokouden te zoeken waren, en dat 't Gods bestel was dat dit dieper inzicht en deze helderder blik in den levenssamenhang niet bij de jongeren van dagen, maar, in« dieperen zin opgevat, schier eeniglijk bij de zeer ouden van dagen te vinden bleek. Te meer mag hier nadruk op gelegd, omdat er in Jobs dagen nog in 't minst van geen gedurige wisseling in het staatkundig beleid vernomen werd. Er mocht onderscheid waarneembaar zijn tusschen hetgeen in het Westen en in het Oosten van de Middellandsche zee werd waargenomen, maar de beheerschende levensdenkbeelden hielden toch veelal stand, en het volk in zijn historisch bestaan leefde er in meê.

Nu kwam hier zeer zeker keer in. Sterk zelfs werd de neiging die zich steeds meer bij het jongere geslacht openbaarde, om met wat de vaders minden te breken, en in eigen taal en op eigen wijs een eigen stelsel van levenswijsheid tot gelding te brengen. Thans vooral gaat dat zoover, dat 't soms zelfs den schijn aanneemt, als zou men met oud te worden zijn inzicht en doorzicht verliezen, en alsof elk nieuw opkomend geslacht, geheel uit eigen inzicht, telkens een nieuwe levensopvatting zou kunnen verzinnen, uitwerken, en doen doordringen. Doch al moet worden toegegeven, dat de wisseling in den levenstoestand thans metterdaad zich gedurig herhaalt, zoodat de ouden van dagen van zelf hun gezag inboeten, toch moet aan de grondgedachte van wat Job uitsprak ook in onze dagen worden vastgehouden. Gerijpt is het levensinzicht door de levenservaring, en hoe langer en breeder die levenservaring, in vaste lijnen, gegrond wordt, hoe beslister men mag aannemen, dat de overtuiging zich vastzet, zich uitwendig uitwerkt en rijpt, zoodat nog steeds het aloude verband tusschen het veeljarige en rijkere leven doorgaat. Niet natuurlijk, alsof de ouden van dagen zich het eenig rechte en juiste inzicht mochten aanmatigen. De ouden en de jongen van dagen hebben beide hun eigen positie, met eigen strekking en eigen beteekenis. Wie jonger op mag leven en op breeder schaal aan het leven deel mag nemen, doorzoekt en grijpt wat aan den grijsaard als van zelf ontgaat. Doch al moet de beteekenis van het jeugdiger inzicht voetstoots worden toegegeven, toch blijft 't als van ouds, ja als in de dagen van Job, dat de rijpste en rijkste levensopvatting niet bij de jongeren, maar in den regel veeleer bij de zeer ouderen in jaren te vinden is. En mogen wij als menschen gewoon zijn van *stokouden* te gewagen, ook voor ons komt 't hier gedurig uit, hoe het langst gerijpte leven de rijpe vrucht ook voor het leven gunt.

Dr. A. K.

Amsterdam, 15 Oct. 1920.

Over de besluiten, die de Generale Synode heeft genomen inzake het handboek voor de catechisatie en de herziening onzer liturgie, kan korter worden gesproken, omdat de bedoeling dezer besluiten duidelijk genoeg is.

Dat onze Catechismus, hoe voortreffelijk dit handboek ook moge wezen, toch als catechetisch handboek voor onzen tijd minder geschikt is, was blijkens de ingediende voorstellen wel de zoo goed als eenparige overtuiging onzer Kerken. Trouwens, men mag niet vergeten, dat de Heidelbergsche Catechismus minder is opgesteld met het oog op wat wij het catechetisch onderwijs noemen, dan wel met het oog op Catechismusprediking voor de gemeente. Reeds de indeeling in 52 Zondagen, die met het catechetisch onderwijs niets te maken heeft, bewijst dit. In de Kerkenorde van de Paltz van 1563, die een geheele regeling voor den eeredienst bevat, wordt dan ook uitdrukkelijk er op gewezen, dat de Catechismus diende om het volk, dat onder het Pausdom zonder Catechismus was opgevoed en zoo licht de stukken der Christelijke religie vergeet, nader te onderwijzen. Zelfs werd hier uitdrukkelijk gelast, dat niet alleen in de namiddaggodsdienstoefeningen telkens over een Zondagsafdeeling moest gepredikt worden, maar dat ook des morgens voor de predicatie telkens een gedeelte van den Catechismus moest worden voorgelezen, en wel zoo, dat in negen Zondagen de geheele Catechismus aan het volk voorgehouden werd. Een afzonderlijke belijdenis zooals onze Kerken die naar 't voorbeeld der Fransche Kerken bezitten, had de Paltzische Kerk niet. De Catechismus was de *Belijdenis* der Kerk. En dit catechetische Belijdenisschrift diende in de eerste plaats voor de onderwijzing der gemeente in haar geheel. Het werd met het oog daarop opgesteld. Zoo als het nu nog steeds bij onze Kerken in de Catechismusprediking dienst doet om de *gemeente* te onderwijzen.

Dat deze Catechismus daarbij ook nog dienst deed voor het catechetisch onderwijs was bijkomstig. Van een catechetisch onderwijs zooals wij dit nu kennen, was destijds nog geen sprake. Men leerde, zooals de Kerkenorde het dan ook voorschrijft, op school den catechismus van buiten. De kinderen moesten, wanneer de Catechismusprediking begon, ten aanhoore van de geheele gemeente, de Catechismusvragen beantwoorden. Een gebruik, dat langen tijd ook in onze Kerken nog heeft stand gehouden, zelfs in sommige Gereformeerde Kerken nog tot in de voorgaande eeuw. De Catechismusprediking zelve diende dan om tevens aan de kinderen den inhoud duidelijk te maken. Van een afzonderlijke catechisatie was destijds echter nog geen sprake.

Toch heeft men al spoedig gevoeld, dat het onderwijs in de Catechismusprediking voor de jeugd niet voldoende was. De prediking over den Catechismus voor *heel* de gemeente draagt een ander karakter dan de onderwijzing op de catechisatie. De eisch der paedagogiek dwong hier scheiding te maken. Men kan niet op dezelfde wijze volwassen menschen en kinderen onderwijzen. En al gaf het leeren van den Catechismus op school gelegenheid aan den meester om de vragen en antwoorden toe te lichten op eenvoudige en bevattelijke wijze, de Kerk kon toch dit onderwijs niet aan de School overlaten. Zoo kwam vanzelf de kerkelijke catechisatie op. Eerst nog in dien meer bescheiden vorm, dat degenen, die belijdenis des geloofs wilden afleggen, een tijd lang nader door den predikant onderwezen werden. Maar daarna breidde zich dit catechetisch onderwijs der Kerk steeds meer uit. Niet alsof daarom de School en het gezin er geheel buiten kwamen te staan. Maar de kerkelijke catechisatie werd nu de hoofdzaak.

En daarmede ging vanzelf gepaard, dat men al spoedig begon in te zien, dat het gebruik van den Catechismus, die met het oog op de Catechismusprediking was opgesteld, voor het gebruik op de catechisatie eigenaardige bezwaren opleverde. Niet alleen voor de kleinere kinderen, maar ook van volwassenen, die weinig ontwikkeld waren, leverde het van buiten leeren van den Catechismus te groote bezwaren op. Vandaar dat men èn in de Paltz èn in ons vaderland toen gepoogd heeft aan dat bezwaar tegemoet te komen. In de Paltz zelf had men met het oog op den verschillenden leeftijd drie leerboekjes; het eene, waarin alleen de vijf hoofdstukken der religie stonden, n.l. de wet, 't geloof, 't gebed en de inzetting der sacramenten, voor de allerjongste catechisanten; het tweede dat een uittreksel was van den Catechismus, voor de middelklasse, en de geheele Catechismus voor de meergevorderden. Bij ons vervaardigde Faukelius uit Zeeland evenzeer een kort uittreksel uit den Catechismus, het zoogenaamde *Kort Begrip*. Op de Dordtsche Synode is, zooals men weet, over deze zaak vrij uitvoerig gesproken. Men voelde de moeilijkheid, die de Catechismus als leerboek opleverde. Zelfs werd een Commissie benoemd, om met het oog op de paedagogische eischen van het onderwijs naast den Catechismus nog twee andere handboeken te ontwerpen. Maar uitgevoerd is die last niet, en de Synode schijnt zich ten slotte er mee beholpen te hebben het Kort Begrip van Faukelius aan de Kerken aan te bevelen, natuurlijk niet voor de prediking, maar voor de catechisatie.

Het vraagstuk is daarmede door de Synode van Dordt natuurlijk niet opgelost, maar bleef liggen. En waar geen nieuwe nationale Synode meer samenkwam, kon ook geen beslissing over dit paedagogisch vraagstuk genomen worden. Natuurlijk wreekte zich dit in het leven. Wat de *Kerken* niet deden, is toen door de predikanten op hun eigen houtje gedaan. Men kreeg nu tal van catechisatie-boekjes. Zooals dat van Borstius voor de kleine kinderen en dat van Hellenbroek voor de ouderen. Boekjes, die door de Kerken niet waren gekeurd en die, hoeveel uitnemends ze ons boden, toch meer kleine dogmatiekjes waren dan een uiteenzetting der geloofswaarheid. Juist het bezielde rijke geloofsleven, dat uit onzen Catechismus spreekt, werd in deze boekjes gemist. Het intellectualisme vierde hier hoogtij.

Nog erger werd dit, toen met de negentiende eeuw ook de orthodoxie ophield den toon aan te geven en thans tal van leerboekjes het licht zagen, die, in plaats van de belijdenis der Kerk weer te geven, deze op zeer bedenkelijke wijze verzwakten of zelfs ondermijnden. Aan de bandeloosheid, die toen op catechetisch gebied heerschte, is, althans wat onze Kerken betreft, eerst een einde gekomen, toen men weer heeft leeren inzien, dat op de catechisatie het leerboek van de Kerk thuis behoort en men daarom naar den Catechismus of althans naar het Kort Begrip is weergekeerd. Dit was op zich zelf uitnemend, en we hebben niet 't minst daaraan te danken gehad, dat het opkomend geslacht weer in de leer onzer Kerken is onderwezen. Aan het spel van willekeur werd daarmede een einde gemaakt. Niet aan wat de een of andere predikant meent of gelooft, maar aan wat de Kerk belijdt moet het catechetisch onderwijs dienstbaar wezen.

Maar al was terugkeer tot het kerkelijk handboek de eenige *juiste* weg, toch heeft dit weer invoeren van den Chatechismus als leerboek ook de moeilijkheden doen voelen, waarvoor reeds de Synode van Dordt stond. En die moeilijkheden waren zelfs nog verscherpt. Het ging niet meer alleen om de paedagogische quaestie, maar ook om de noodzakelijkheid, het opkomend geslacht beter te wapenen tegenover de dwalingen van onzen tijd.

Zoo is uit de Kerken zelf de aandrang gekomen tot de Synode om een nieuw leerboek op te stellen voor het catechetisch onderwijs. Ook het Bestuur van het Gereformeerd Schoolverband drong in een adres aan de Synode daarop ten zeerste aan, opdat ook aan het schoolonderwijs een beter leerboek zou geschonken worden. De Synode heeft daarom besloten aan dezen zoo algemeenen wensch der Kerken te voldoen. De Heidelbergsche Catechismus zelf blijft als belijdenisschrift en als leerboek voor den kansel ten volle gehandhaafd. In zooverre is het dan ook niet juist, wanneer in sommige bladen de voorstelling is gegeven, alsof de Synode zou besloten hebben een nieuwen Catechismus in te voeren. Het leerboek voor de gemeente bleef onveranderd behouden. Maar wel besloot de Synode een Commissie te benoemen, die een nieuw leerboek voor de Catechisatie zou ontwerpen. Prof. Hoekstra, Ds. Landwehr en de heer Van Wijlen werden hier voor aangewezen.

Ook de taak van deze broeders is zeker geen gemakkelijke. De scherpe critiek in onze Pers geoefend op de proeve van een nieuwen Catechismus, door Ds. Landwehr geleverd, heeft wel doen zien, dat het resultaat van den arbeid dezer Commissie met microscopische nauwkeurigheid zal onderzocht worden. Bovendien, het bleek reeds op de Synode zelf, toen dit onderwerp aan de orde was, is er niet gering verschil van gevoelen, hoe zulk een nieuw leerboek zal moeten worden ingericht. Zal het alleen dienen voor het catechetisch onderwijs, waar men toch meestal te doen heeft met kinderen die reeds de lagere school hebben verlaten, of ook voor de school waar de kinderen reeds van hun 7e jaar af komen? Zal het mogelijk wezen, waar de leeftijd zoover uiteenloopt, hiervoor één leerboek te vervaardigen of zal men verschillende leerboeken gebruiken? Zal het leerboek, evenals onze catechismus, uit vragen en antwoorden bestaan, — een methode bij het schoolonderwijs geheel losgelaten, — dan wel uit een korte uiteenzetting van de geloofswaarheden? Al deze vragen en nog veel meer zal de Commissie hebben te overwegen, eer ze tot haar eigenlijken arbeid zal kunnen overgaan. Gelukkig dat ook in deze Commissie mannen zijn gekozen, aan wie deze arbeid met gerustheid kan worden toevertrouwd.

De Dies natalis der Vrije Universiteit.

Op Woensdag 20 October zal de Vrije Universiteit haar veertigsten jaardag vieren. Op den vooravond van dien dag zal Ds. G. R. Kuijper, predikant bij de Gereformeerde Kerk te Haarlem, te 7½ ure in de Keizersgrachtkerk den bidstond voor onze Hoogeschool leiden. En Woensdagmiddag te 3 ure zal in het »Gebouw voor den Werkenden Stand" de overdracht van het Rectoraat plaats vinden. De aftredende rector Prof. Dr. H. H. Kuyper zal dan een redevoering uitspreken en, na het verslag van de lotgevallen der Hoogeschool voorgelezen te hebben, Prof. Dr. R. H. Woltjer als nieuwen Rector proclameeren.

Het locaal-comité te Amsterdam heeft, zooals ook uit een advertentie blijken kan, besloten, het veertigjarig bestaan der Vrije Universiteit, gelijk het zeer bescheiden wordt uitgedrukt, eenigszins feestelijk te herdenken. Het plan is, bij deze gelegenheid aan H.H. Directeuren een feestgave aan te bieden, waarvoor de bijdragen nog kunnen worden toegezonden aan het Bureel der Vrije Universiteit, Keizersgracht 164. Voorts wil men na afloop van den bidstond een gezellig samenzijn houden en zal er gelegenheid worden gegeven om het laboratorium van Prof. Buytendijk te bezichtigen. Het program voor deze feestviering is evenzeer bij het Bureel te bekomen.

Ook onze studentenwereld maakt zich op om het vierde lustrum onzer Hoogeschool feestelijk te herdenken. Al de oudstudenten zijn uitgenoodigd om aan dit feest deel te nemen, waarvan het hoogtepunt zal worden bereikt in een gezelligen maaltijd, die 21 October zal worden gehouden.

Zoo belooft de week, die komt, voor onze Hoogeschool en voor degenen, die haar liefhebben, een week van feestvreugde te worden. Haar oud-leerlingen en hare vrienden zullen uit alle deelen van ons land naar Amsterdam opgaan. Er zal saam gedankt worden voor het vele goede, dat God ons in onze Hoogeschool schonk. Er zal gebeden worden voor haar toekomst. De liefde voor onze Hoogeschool zal zich uiten in een feestgave. En de band met onze Hoogeschool zal door dit alles worden versterkt.

Al telt in het leven van een gewone Universiteit een veertigjarig bestaan nauwelijks mede, toch begrijpen en waardeeren we het, dat het locaal-comité van Amsterdam dezen dag niet onopgemerkt wilde laten voorbijgaan. Voor een Hoogeschool, die het waagde zonder eenigen steun van Staat of Kerk op te treden, die alleen steunde op de kracht van haar beginsel en de liefde en toewijding van ons Gereformeerde volk is het waarlijk geen geringe zaak, dat zij veertig jaren lang heeft bestaan. Zij dankt dat in de eerste plaats aan de hulpe Gods, die haar staande hield. Maar de trouw en de offervaardigheid van ons volk mag daarbij niet worden vergeten.

Er is aan zulke feestviering altoos een weemoedige herinnering verbonden aan degenen, die als hoogleeraar aan haar verbonden waren maar van ons zijn heengegaan. Van haar oudste hoogleeraren is Prof. Fabius de eenige, die nog steeds met onvermoeide kracht het hoogleeraarsambt waarneemt. Ook de stichter onzer Hoogeschool, die met zijn bezielende rede over Souvereiniteit in eigen kring haar opende, bleef ons nog gespaard, al geniet hij de welverdiende rust van zijn arbeid. Maar hoe menigeen, wiens naam en talent eer aan onze Hoogeschool schonk, is ons ontvallen.

Maar onze Hoogeschool zelf staat nog. Zij is in die veertig jaar toegenomen en gegroeid. Wel niet met de snelheid van Jona's wonderboom, maar toch met gestadigen groei. Ze begon met slechts een enkelen student, zij heeft thans meer dan tweehonderd leerlingen. Ook de kring der hoogleeraren breidde zich allengs uit. Ze begon met vijf hoogleeraren, ze telt er thans vijftien met een lector.

Vergeleken met andere Universiteiten is dit alles nog klein. En toch, wie had veertig jaar geleden kunnen hopen of voorspellen, dat het aldus gaan zou. Daarom is er reden tot dank aan God den Heere.

Moge ook in dit nieuwe lustrum, dat onze Hoogeschool ingaat, Gods zegen op haar arbeid rusten. Geve Hij haar hoogleeraren trouw te zijn aan het beginsel onzer Hoogeschool en stelle Hij zoo onze Universiteit tot een eere voor Zijn naam.

De Reformatie.

Onze Gereformeerde Pers is een nieuw blad rijk geworden, dat onder den titel: *De Reformatie*, zich aandient.

De redactie van dit nieuwe blad bestaat uit Prof. Dr. F. J. J. Buijtendijk, Dr. K. Dijk, Dr. V. Hepp en Dr. Wielenga, terwijl een schitterende staf van medewerkers aan dit blad verbonden is.

Het openingswoord van de redactie klinkt forsch als een bazuinstoot.

De geschiedkundige reformatie waarvan we uitgaan, zoo heet het, is onvolkomen en onvolledig geweest. Wij moeten vrijmoedig vragen, waar de vaderen hebben gefaald, waarin zij te conservatief zijn geweest.

De reformatie is in de tweede plaats verbasterd. Niet alleen geestelijk, doordat de vurigheid van het geloof en de heiligheid van het leven is getaand, maar ook doordat wij ten deele aan het idealisme van een reformator als Calvijn zijn ontzonken.

En eindelijk: reformatie is ook evolutie, zij is vooruitgaan van kracht tot kracht. Men doet de reformatie oneer aan, wanneer men haar niet anders beschouwt dan als een monument, waarbij men op vaste tijden de lauwerkransen van zijn bewondering neerlegt. Den ontwikkelingsdrang in de Kerk moeten wij leeren voelen, en als wij hem ontdekt hebben, hem den weg banen op het gebied van de liturgie, van de kerkinrichting, van de belijdenis, van de Schriftbeschouwing en Schriftverklaring, van het dogma.

Aan het slot van dit artikel wordt het volgende program van actie gegeven:

1. »De Reformatie", Weekblad tot ontwikkeling van het Gereformeerde leven, staat op den grondslag van de Gereformeerde belijdenis.
2. Doel van het blad is, leiding te geven aan en te bevorderen het reformatorische streven, dat bestaat in den kring der Gereformeerden.
3. Aan de oprichting van het blad ligt ten grondslag de overtuiging, dat er in de Gereformeerde Kerken een achterstand ten opzichte van hare belijdenis, en dat het daarom noodig is de belijdenisschriften en liturgische formulieren te onderwerpen aan een reconstructie en uitbouw, waarbij plaats ingeruimd moet worden aan de groote problemen (cultuurvragen), die sinds »Dordt" zijn opgekomen.
4. In het algemeen wordt dus erkend de noodzakelijkheid van dogma-vorming naar de waarheid der Schrift, zoowel door negatieve als positieve ontwikkeling.

In het bijzonder zullen daarbij de volgende vraagstukken aan de orde moeten gesteld:

a. Het dogma der inspiratie en van het Schriftgezag (o. a. de verhouding van den menschelijken en goddelijken factor in de Schrift).
b. De ken-kritische kwestie van het geloof en van den grond des geloofs.
c. De grenzen van de christelijke vrijheid ten opzichte van de hedendaagsche »cultuur".
d. De pluriformiteit der Kerk en het streven naar waardeering van en samenwerking met verschillende schakeeringen van het christendom.
e. De vrouwenbeweging in verband met het kerkelijk leven.
f. De kerk en het sociale vraagstuk.
g. De kerk en de opvoeding, speciaal van de rijpere jeugd.
h. Hervorming van den eeredienst en het kerkelijk leven, de prediking, de liturgie, het catechetisch onderwijs.
i. De kerk en de evangelisatie (ook in de studentenwereld).
j. Reorganisatie van de kerk in de groote steden.

Het doel van dit blad is niet slechts deze problemen ter sprake te brengen, of er zich negatief-kritisch tegenover te stellen, maar zooveel mogelijk de positieve zijde dezer kwesties op te zoeken en te pogen ze in positief reformatorische richting op te lossen.

Het plan is, zooals men ziet, grootsch opgevat.

Gaarne roepen wij dit nieuwe blad een hartelijk welkom toe. Het is uitnemend, dat de gedachten, die ook in dezen kring leven, tot uiting komen. En tegenover veel wat in ons kerkelijk leven metterdaad te conservatief was, te versteend, zich te veel vastklemmend aan oude vormen, kan het goed zijn, dat de vensters van het huis worden opengezet en een nieuwe wind door de kamers waait.

Met belangstelling wachten we af, in welke nieuwe banen dit blad ons kerkelijk leven leiden zal.

Het eerste nummer, ons toegezonden, is rijk aan inhoud en uitnemend verzorgd.

Zulk een blad is metterdaad een aanwinst voor onze Christelijke pers.

Sikkelfonds.

Zooals in de dagbladen reeds gemeld werd, is door Prof Grosheide het initiatief genomen om een blijvend aandenken aan de nagedachtenis van Ds. Sikkel te stichten.

Het Comité, dat onder zijne leiding zich daartoe bereid verklaarde, heeft ons nu de volgende circulaire toegezonden, waaraan we gaarne plaats verleenen:

L. S.,

Den 17den Augustus 1920 is Ds Sikkel in Christus ontslapen.

Maar hij leeft voort in de harten van duizenden, die zijn woord hebben gehoord, of zijn geschriften hebben gelezen.

Bovenal heeft hij in die harten aangekweekt diep ontzag voor het Woord Gods. En juist door de prediking van Ds Sikkel is het geweest, dat velen de beteekenis van het Woord Gods, de eischen die het stelt, den troost, dien het biedt, voor het persoonlijk leven, voor heel het leven der menschen, hebben leeren verstaan.

Toen dan ook bij eenige broederen de gedachte opkwam, om een blijvend aandenken aan Ds J. C. Sikkel te stichten, begrepen ze, dat hij niet door een grafmonument of iets van dien aard moest worden geëerd, maar door, zoo het mogelijk was, zijn werk, zijn hoofdwerk, waarbij het Woord Gods in het middelpunt stond, voort te zetten.

Merkwaardig was het, hoe allen, die, toen een voorloopige oproep in de bladen verscheen, blijk gaven van hun sympathie, door dezelfde gedachten bleken bezield.

En toen in Amsterdam een vergadering werd gehouden, waarop afgevaardigden uit verschillende kringen, waarin Ds Sikkel gearbeid had, alsook tal van vrienden aanwezig waren, kwam ook daar dezelfde gedachte tot uiting.

Zoo rees dan het plan, een fonds te stichten, dat zou kunnen dienen om zooveel mogelijk voort te zetten den arbeid van Ds Sikkel, en dat door het dragen van zijn naam ook voor het volgend geslacht vertolken zou, hoe het zaad, door Ds Sikkel gestrooid in den naam des Heeren, niet onvruchtbaar is gebleven.

In de eerste plaats zou uit zulk een fonds kunnen worden bekostigd de uitgave van verschillende preeken en van een aantal grootere of kleinere werken, die na den dood van Ds Sikkel afgemaakt in portefeuille werden gevonden.

In de tweede plaats kan worden getracht, verschillende reeds gedrukte, doch uitverkochte werken van Ds Sikkel op nieuw uit te geven, als ook, daarvoor in aanmerking komende artikelen uit bladen of tijdschriften te doen herdrukken.

Terwijl eindelijk in de derde plaats door zulk een fonds kan worden gepoogd, het werk van Ds Sikkel in dien zin voort te zetten, dat steun werd geboden aan de uitgave van geschriften, die zich bezig houden met de verklaring van het Woord Gods overeenkomstig de Gereformeerde belijdenis.

Een grootsch plan, dat veel geld kosten zal, maar een schoon plan, waardoor niet slechts Ds Sikkel zou worden geëerd, maar ook ons volk kon worden gezegend.

Daarom durven ondergeteekenden met vertrouwen tot U te komen, en U te vragen: wil voor 'n te stichten Johannes Cornelis Sikkelfonds met het bovengenoemde doel, een, kon het zijn, wat groote bijdrage toezeggen of zenden, liefst vóór den 15den October, aan den Heer H. Munnik, Amsterdam, Allard Piersonstraat 5 huis.

Het Comité:

Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam
Prof. Mr A. Anema, Zantvoort
Ds K. Fernhout, Amsterdam
Mr G. H. A. Grosheide, Amsterdam
J. Balhuizen, Amsterdam
H. Munnik, Amsterdam
Ds H. Brouwer, Heemstede
Ds J. C. Rullmann, Utrecht
Mr. G. van Baren, Schiedam
Dr K. Dijk, 's-Gravenhage
J. P. Thierry, 's-Gravenhage
J. Timmermans, Hijlaart (Fr.)
A. Verleur, Watergraafsmeer

Het hier geopperde plan lijkt ons uitstekend.

We bevelen het daarom van harte aan.

Dr. H. H. K.

Leestafel.

J. C. Sikkel, De groote toekomst en de vrouw. Drukkerij Libertas — Rotterdam 1920.

»De groote toekomst en de vrouw« is het onderwerp van een lezing door Ds. Sikkel, kort voor zijn dood, gehouden.

Een der zonen heeft een daad van pieteit verricht met, uit de litteraire nalatenschap van zijn vader, dit manuscript ter pers te zenden en daarmee tevens een daad verricht waarmee hij zich aanspraak heeft verworven op den dank van allen, die belangstellen in wat zijn vader sprak en schreef.

Voor hen toch is deze nu in druk vastgelegde lezing een stuk van waarde, wijl het tegemoet komt aan hun behoefte aan verheldering van inzicht zoowel in »de groote toekomst«, die zich uit het geweldig heden al meer ontwikkelt, als in de plaats van »de vrouw« in die toekomst.

'n Stuk van des te hooger waarde, omdat Sikkel ook hier die verheldering tracht te geven bij het licht van Gods Woord.

Ter opwekking tot lezing van deze »lezing« wil ik, in kort overzicht, doen zien het verstaan, dat de opsteller zijn gehoor èn van »de groote toekomst« èn van de plaats der »vrouw« in die toekomst bijbracht.

* * *

De Inleiding staat in het heden.

»Er is, bizonder met en door den wereldoorlog, een geweldige beweging van verwoesting over het menschenleven gekomen, alle levensschatten bedreigend met verderving.«

Dit wordt dan in breede trekken, maar toch zóó, dat het kenmerkende duidelijk uitkomt, nader uitgewerkt (p. 5-7).

Met een beroep op Matth. 24: 6-8 wordt daarna de meening afgewezen als zouden de »teekenen« van dezen tijd er op wijzen, »dat het einde nu wel spoedig volgen zal en volgen moet in de *parousie*, in »de wederkomst van Christus.«

»Nog is het einde *niet*.«

„Het einde komt *anders*".

„Het komt in de groote volle tegenstelling van den aangebeden Antichrist en den Christus".

„Dan komt het einde" (Openb. 13: 14; 2 Thess. 2: 1—12; Matth 24: 21—31.)

Met deze volle tegenstelling tusschen den Antichrist en den Christus komt ook die tusschen het „vleeschelijk gëmancipeerde wereldleven" en het „waarachtige Christelijke leven", waarmee „in de eene menschenwereld de eigenlijke en éénige groote strijd ten volle branden zal« (p. 7—10).

„Het huidig gebeuren dezer eeuw is dan ook niet het wereldeinde".

„Al kan het een tijdelijken en vreeselijken wereldondergang brengen,— en al staat het ook met het wereldeinde in stellig verband, ook als een der vóórtypen, gelijk er meerdere voorgingen".

„We beleven niet maar wereldondergang, we beleven ook wereldopgang".

„De geboorteweeën van een nieuwen tijd, van een nieuw wereldleven".

Zoowel, „wereldsche harten van idealistische inspiratie, als wie in Gods licht leeft en naar den hemel ademt", zien dan ook een nieuwe toekomst".

„De groote toekomst". (p. 10—13).

* * *

Onder alles wat daarop nu reeds heenwijst, behoort ook het anders-zijn van het vrouwenleven en hier gaat de lezing over tot: *de vrouw in de toekomst*. (p 13).

Wat op een nieuw vrouwenleven reeds heen-